

ВОДИЧ КРОЗ СИСТЕМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

ACT NOW

With funding from

 Austrian
Development
Cooperation

Brot
für die Welt

ЧОВЕКОЉУБЉЕ
ДОБРОТВОРНА ФОНДАЦИЈА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Аутор:
Милица Бранежац

Рецензент:
Илија Радовановић, Човекољубље

Штампа:
Агенција за издаваштво Бернар

Тираж:
1.500

Водич је резултат рада на пројекту
Подршка борби против маргинализације младих у Србији у периоду пандемије COVID-19
- АСТ NOW

Овај водич настао је уз финансијску подршку
Аустријске развојне сарадње

У Београду, 2022

With funding from
 Austrian
Development
Cooperation

Brot
für die Welt

ЧОВЕКОЉУБЉЕ
ДОБРОТВОРНА ФОНДАЦИЈА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

1. Остваривање права на здравствену заштиту

У Републици Србији, сваки грађанин има право на здравствену заштиту али и дужност да чува и унапређује своје и здравље других грађана. Права из Здравственог осигурања грађани остварују на основу оверене исправе о здравственом осигурању (здравствена књижица). Здравствена књижица се оверава у матичном Фонду социјалног осигурања (у месту вашег пребивалишта).

За омладину од 16-29 година својство осигураног лице се стиче уколико сте осигурани као члан породице или остварујете здравствено осигурање на терет Републичког фонда као једна од следећих категорија:

- деца до навршених 18 година живота, школска деца и студенти до краја прописаног школовања а најкасније до 26 година живота.
- у току трудноће, порођаја и 12 месеци након порођаја.
- особе са инвалидитетом, лица у вези са лечењем од заразних болести, корисници новчане социјалне помоћи, незапослена лица чији су месечни приходи испод прихода утврђених у складу са законом, лица ромске националности која немају пребивалиште, жртве насиља у породици, жртве трговине људима...

За горе наведене категорије становништва здравствена заштита је бесплатна. Здравствену заштиту (основну) остварујете у Дому здравља или здравственој амбуланти у месту пребивалишта код изабраног лекара опште медицине (од 18 године живота) и изабраног гинеколога (женске особе од 15 године живота). До 18 године деца се лече код изабраног педијатра. Деца до 18 година имају и изабраног стоматолога. Избор лекара вршите у амбуланти попуњавањем и потписивањем обрасца изјаве о избору и промени изабраног лекара. Уколико нисте задовољни радом лекара, имате право да изаберете другог.

Прегледе заказујете телефонски, лично или путем апликаци [Izabrani Doktor](http://IzabraniDoktor.gov.rs) www.mojdoktor.gov.rs

Упућивања на специјалистичке прегледе и дијагностичке процедуре врши изабрани лекар путем интегрисаног здравственог информационог система (ИЗИС) а пацијента обавештава о заказаним терминима и називу медицинске установе у коју вас упућује. Упут је електронски. (то подразумева да се ви пре заказаног прегледа само јавите медицинској сестри на шалтеру здравствене установе).

Издавање лекова се обавља у апотекарским установама (државним и приватним). Лекови се издају на електронски рецепт. За лекове са позитивне листе Републичког фонда за здравствено осигурање палаћа се партиципација од 50 динара.

Превенција болести

Превенција болести представља све активности које се спроводе како би се спречила појава болести, рано открила хронична обољења и на време применила одговарајућа терапија.

Када се болест уочи на време, понекад је довољно само да се промене штетне животне навике, како би се спречио њен даљи развој и тада је могућност примене терапије већа као и шансе за оздрављење.

Најчешће хроничне болести су:

Обољења срца и крвних судова

Повишен крвни притисак

Хронична плућна обољења

Рак плућа, дојке, материце простате, дебелог црева

Разлози за касно откривање ових болести су:

-у раном стадијуму симптоми не постоје или се занемарују и приписују се

свакодневном напору, стресу и нервози

-касни се са одласком код изабраног лекара

-мањак времена и стрпљења за неопходне анализе и испитивања

-недовољна обавештеност о болестима и факторима ризика за најчешће хроничне болести

-страх од дијагнозе и белог мантила

Најчешћи фактори ризика који угрожавају здравље су:

Пушење, коришћење психоактивних супстанци, прекомерни унос алкохола, стрес,

гојазност, шећерна болест, висок ниво масноћа у крви, повишен крвни притисак,

физичка неактивност.

Превентивни прегледи

Систематски преглед

После 19 године а до 30-те једном у пет година имате право на систематски преглед код изабраног лекара опште праксе. То подразумева : Разговор са изабраним лекаром, општи клинички преглед, код жена палпаторни преглед дојки, лабораторијски преглед крвне слике , код мушкараца преглед простате, одређивање здравственог стања и даље медицинско испитивање зависно од нађеног стања и фактора ризика.

Жене код изабраног гинеколога могу обавити превентивни гинеколошки преглед једанпут годишње. Скрининг/рано откривање рака материце се обавља код жена од навршених 25 до 69 година једанпут у 3 године, ако су два претходна превентивна прегледа негативна. Палпаторни преглед дојки се врши код лекара опште праксе за жене старије од 19 година а ултразвучни по потреби код гинеколога.

With funding from

 Austrian
Development
Cooperation

Brot
für die Welt

ЧОВЕКОЉУБЉЕ
ДОБРОТВОРНА ФОНДАЦИЈА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Саветовалишта

У оквиру Домова здравља постоје различита Саветовалишта:

За младе - у којима раде избрани лекари школског диспанзера

За труднице

За психофизичку приему трудница

За вантелесну оплодњу - у овим саветовалишта везаним за репродуктивно здравље жена разговоре обављају избрани гинеколози и гинеколошко акушерске сестре

Школа родитељства (групно-васпитно здравствени рад) разговор обавља више лекара различитих специјалности

Дијабетес - разговор обављају избрани лекари

Ментално здравље

Брига о менталном (психичком) здрављу је једнако важна као и брига о физичком здрављу. Нико а посебно млади не би требали сами да се носе са изазовима менталног здравља.

Особе у млађој доби се често суочавају са психолошким проблемима јер период одрастања и сазревања носи са собом одређене потешкоће.

Негативна искуства попут породичних сукоба или вршњачког насиља, штетно утичу на ментално здравље.

Особе које имају проблем са менталним здрављем осећају стрес, анксиозност и немају мотивацију за живот и рад, што доводи до лоших резултата у школовању и доводи особе у ризик од прераног напуштања школовања, упуштања у ризична понашања, као што су ризични сексуални односи и злоупотреба психоактивних супстанци.

Уколико се не препознају у раној фази, мање психолошке потешкоће се могу развити у проблеме са менталним здрављем који утичу на ваш живот.

Ментално здравље се не сматра темом за разговор а друштву постоји и стигма везана за особе са менталним проблемима и тражење стручне помоћи.

Ако имате менталне проблеме или сте забринути за некога, важно је да разговарате са професионалцима и потражите помоћ.

Пре свега можете се обратити вашем изабраном лекару у Дому здравља који ће вас даље упутити ка лекарима специјалистима из области менталног здравља или се можете обратити некој од доле наведених организација у којој можете добити стручну помоћ.

- Клиника др Лаза Лазаревић Националана линија за помоћ адолесцентима 0800309 - опција 3
- СОС женски центар 021422740 број је бесплатан и доступан сваког дана 17-21
- Центар Срце за превенцију самоубиства 0800 300 303

With funding from

 Austrian
Development
Cooperation

Brot
für die Welt

ЧОВЕКОЉУБЉЕ
ДОБРОТВОРНА ФОНДАЦИЈА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

2. Права пацијената

Пацијент има право на доступну и квалитетну здравствену заштиту, у складу са својим здравственим стањем и без дискриминације по било ком основу

право на информације о свом здрављу,
право на превентивне мере усмерене на очување и унапређење здравља, спречавање, сузбијање и рано откривање болести, систематски прегледи, вакцинација и др.
на квалитетну здравствену услугу
на усмено обавештење о свом здравственом стању на начин који је за њега разумљив како би на основу тог обавештења пристао или одбио предложену медицинску меру
право на слободан избор изабраних лекара и медицинских мера,
право на друго мишљење о свом здравственом стању,
право на приватност и поверљивост и заштиту свих личних података,
право на увид у медицинску документацију,
право на поверљивост података о медицинској документацији,
право на поштовање пацијентовог времена тј. једнак приступ здравственој служби сем у случају дијагностичких метода за које постоје листе чекања (скенер, магнетна резонанца, дијагностичке метод везане за оперативне захвате срца, специфичне операције ока, уградња вештачког кука и колена)

Право на приговор

У случају повреде права пацијент се може обратити:

1. Здравственој установи (ако пацијент сматра да му је угрожено неко од наведених права, као и да ће овим путем што пре решити настали проблем, може се обратити директору здравствене установе, наченику службе или одељења).
2. Саветнику за права пацијената (ради добијања савета, информација, али и подношења приговора).

Здравствена установа и саветник пацијената имају законски рок од пет радних дана, од дана подношења приговора да вас и лице на који се односи приговор обавесте о исходу.

Уколико сте незадовољни одговором онда се обраћате:

3. Здравственој инспекцији (жалба на стручност у раду здравствених радника)
4. РФЗО(филијали у граду у ком имате пребивалиште)ради добијања информација и заштите права из области здравственог осигурања.

With funding from

Brot
für die Welt

ЧОВЕКОЉУБЉЕ
ДОБРОТВОРНА ФОНДАЦИЈА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Подношење приговора

Приговор можете поднети лично или ваш законски заступник.

Приговор подносите у:

1. Писаном облику (написано у слободној форми и послано поштом)
2. Електронским путем (путем e-maila, у слободној форми, са скенираним потписом подносиоца)
3. Усмено-формирањем записника (личним доласком у просторије саветника и давањем усмене изјаве, на основу које се формира службена белешка)

Приговор мора да садржи:

- датум, место и време спорног догађаја
- назив здравствене установе у којој се догађај десио
- опис повреде права
- фотокопију медицинске документације која је предмет приговора
- адресу пребивалишта пацијената
- својеручни потпис пацијената
- контакт телефон/маил адресу

Дужности пацијената

- одговорност пацијента за лично здравље
- да активно учествује при заштити, очувању и унапређењу свог здравља
- да у потпуности информише надлежног здравственог радника и здравственог сарадника о истиним подацима о свом здравственом стању
- да се придржава упутстава и узима прописану терапиј
- пацијент је дужан да поштује права других пацијената
- пацијент је дужан да се према здравственом раднику односи са поштовањем и уважавањем
- пацијент је дужан да информише здравствену установу о промени адресе и телефонског броја

Ако се пацијент не придржава својих дужности, надлежни здравствени радник може отказати пружање даље здравствене заштите пацијенту изузев хитне медицинске помоћи, о чему је дужан да обавести директора здравствене установе, као и да у медицинску документацију пацијента унесе разлоге за одбијање пружања здравствене заштите.

У тим случајевима здравствена установа је дужана да обезбеди даље пружање одговарајуће здравствене заштите.

Чувајте ваше здравље јер тако чувате здравље ваше породице али и друштва.

ACT NOW

With funding from

 Austrian
Development
Cooperation

Brot
für die Welt

ЧОВЕКОЉУБЉЕ

ДОБРОТВОРНА ФОНДАЦИЈА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ